

DĚTSKÉ ČASOPISY, VZDĚLÁVÁNÍ A KNIHOVNA VE 2. POL. 19. STOLETÍ

Předmět Literatura pro děti a mládež

Fondy v žákovských knihovnách

Součinnost státní a nestátní (např. Sociální ve myslu pronárodním) regulace

Prosazování tzv. vhodné četby

Revize žákovských knihoven obecných a měšťanských škol nařízená ministerstvem kultu a vyučování r. 1875, 1885-6

Revizi provádějí samotní učitelé - výrazná redukce knihovnických fondů

Beletrii pro mládež píše kněží a učitelé (většinou)

Dohled nad učebnicemi a pomůckami ministerstvem

Urbánkuv věstník - Věstník bibliografický, měsíčník pro rozhled v literatuře, hudbě a umění

- upozornění na nové české učebnice a čítanky a zpěvníky (objednávky učebnic určovaly okresní školní rady)

Z Urbánkova Věstníku

Urbánkuv Věstník bibliografický, měsíčník pro rozhled v literatuře, hudbě a umění. Majetník a redaktor: *Fr. A. Urbánek*, kněhkupec v Praze 1881. Celoročně 4 zl. s poštou 4 zl. 40 kr. (Též čtvrt- a půlletní předplacení se přijímá.)

Potřeba všeobecného listu kritického a spolu oznamovatele české literatury k tomu vedla, že po několikaleté přestávce r. 1880 znovu vzkřísen „Věstník bibl.“, kterýž v novém rouše svém i úpravou i obsahem nad starého soujmenovce daleko vyniká. Přináší nejen krátké oznámení spisův a časopisů vyšlých neb v tisku se nalézajících, ale též úvahy obšírné, zprávy osobní, životopisy, seznam úvah a referátů, jež obsaženy jsou v jiných časopisech atd. Obzvláštní zásluhu však zjednává si „Věstník“, an s celým úsilím a neohroženou zmužilostí bojuje proti špatné, především „krvavé“ literatuře, kteráž k největší škodě národa zle se v Čechách uhnízdila. Zasluhujet tedy list jmenovaný všestranné podpory upřímných přátel literatury. Redakce.

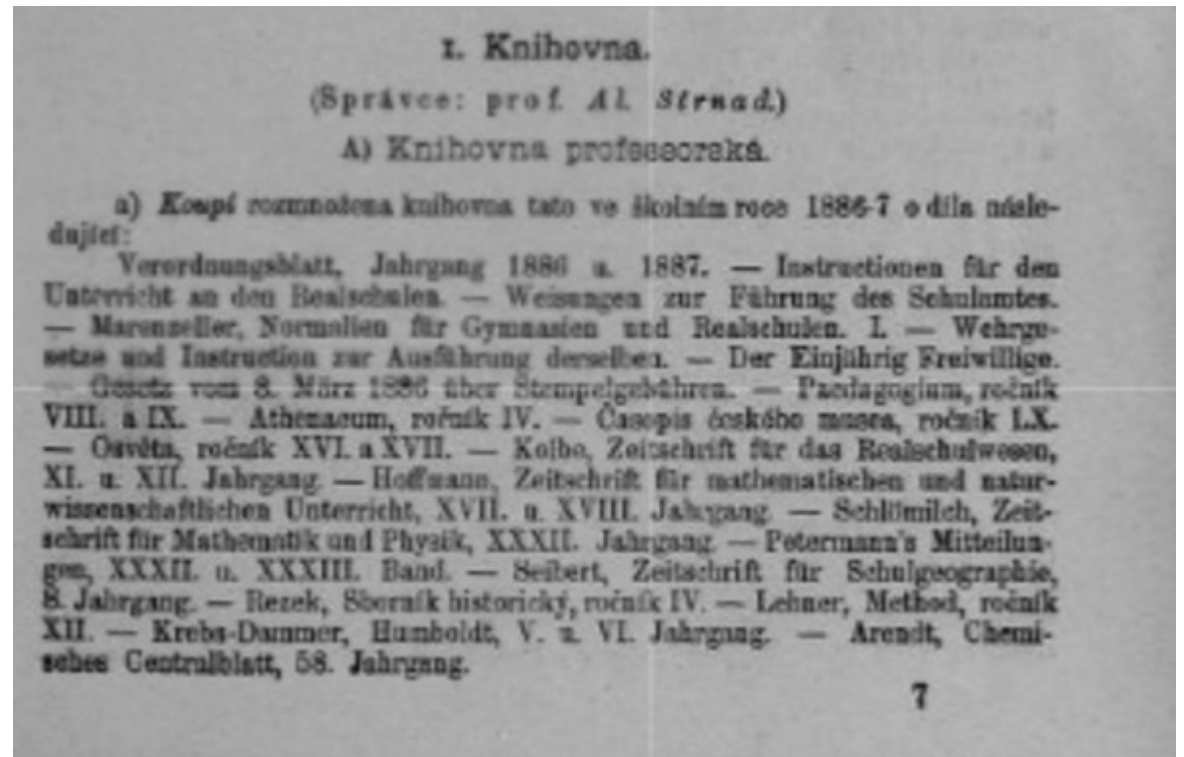
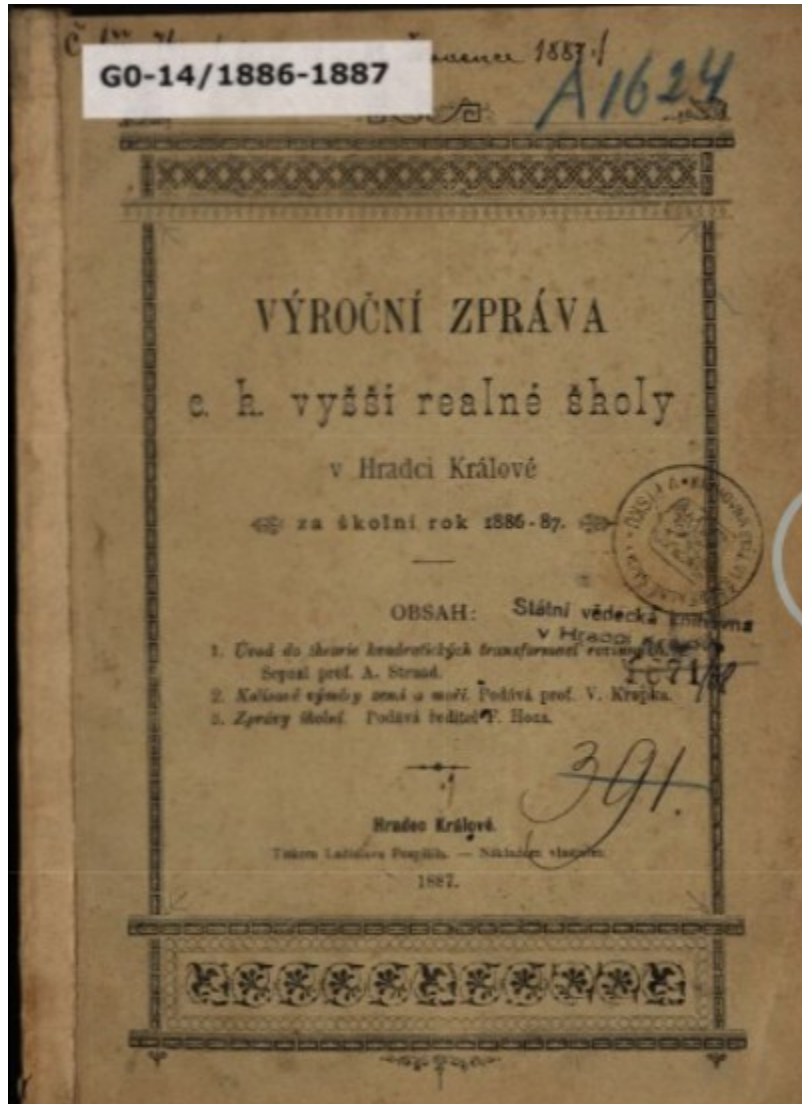
Pan amanuensis na venku, aneb: Putování za novelou. Obrázky ze života od *Frant. Rubeše*. Čtvrté vydání. Sešit I. „Ústřední knihovny“ redakcí Fr. Zákrejse. V Praze u I. L. Kobra, str. 100. Cena 10 kr.

Povídka ta náleží k nejzdařnějších pracem známého humoristy Rubeše. Každého povyrazí, nikoho neurazí. Ze spisu toho znáti, že dobré čtení se může poskytnouti lidu našemu i takovými povídkami, které neoplývají krvelačností nebo nájezdy na pozitivní náboženství. Bude-li „ústřední knihovna“ samé práce podobného druhu přinášeti, zajisté velice prospěje národu českoslovanskému a pomůže vytlačiti muchomůrky české literatury z knihoven veřejných i soukromých.

Doposud vyšlo již 13 sešitů „ústřední knihovny“, z nichž obzvláště pozoruhodné jsou: 2. „Na Štítném“ (od Beneše Třebízského) 3. „Ohlas písní českých“ (Čelakovský); 5. „Divá Bára“ (Němcová); 7. „Poslední Orebta“ (Vocel), 8. „Známosti z průjezdu“ (Jan z Hvězdy); 10. „Štěpánův Vít učí se na kněze (Pravda). 11. „Siska von Rosemal“ (Conscience) a 12. „Divotvorný klobouk“ (Klicpera). Co do papíru zdá se nám, že by měl býti o něco světlejší.

Redakce.

Školní knihovny a jejich fond

Purismus v kánonu školních děl

Jazykové revize děl již klasických, určených pro školní četbu

Babička - vydání pořízené F. Bartošem z r. 1887 – obsahuje 1200 textových zásahů editora (odstranění germanismů, často pouze domnělých)

Vrchlický - kritizuje cenzurní puristický zásah do jeho básně *Ptáci* (smaragd - zeleň, azur – blankyt, vypadla polovina veršů včetně pointy)

Labyrint světa a ráj srdce - 1887 - školní vydání editora F. Bílého: vypuštěna místa týkající se náboženství, závadná z pohledu katolicismu (kapitoly 18, 39-49), a místa o vztazích mužů a žen (8, 13 a další dvě pasáže)

Dětské časopisy v 19. století

Východiska

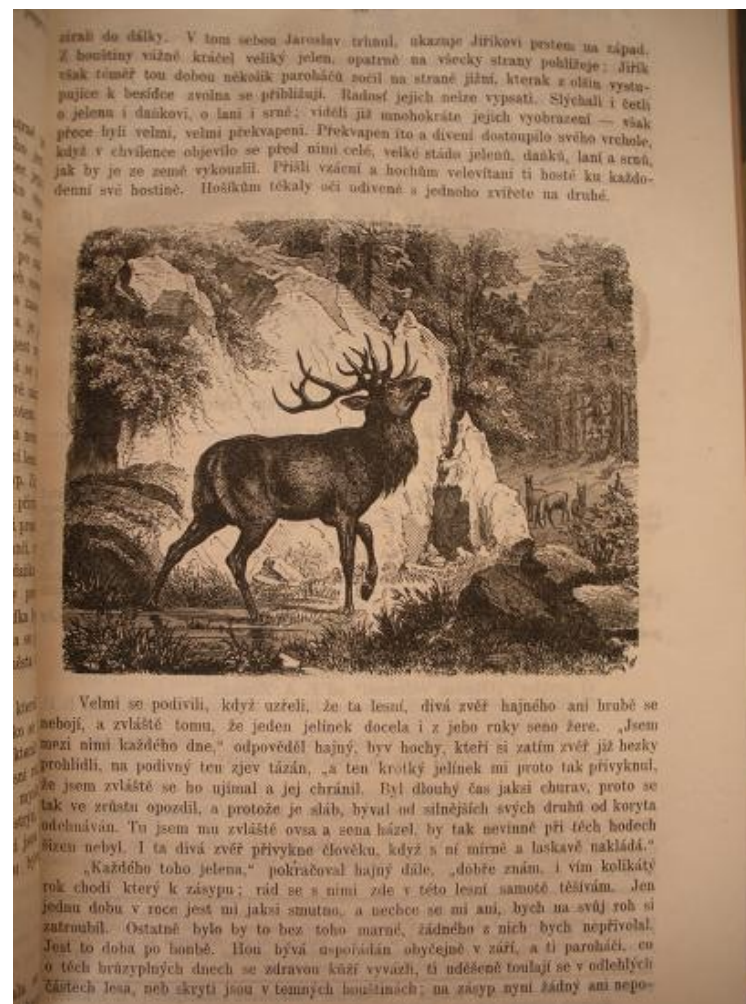
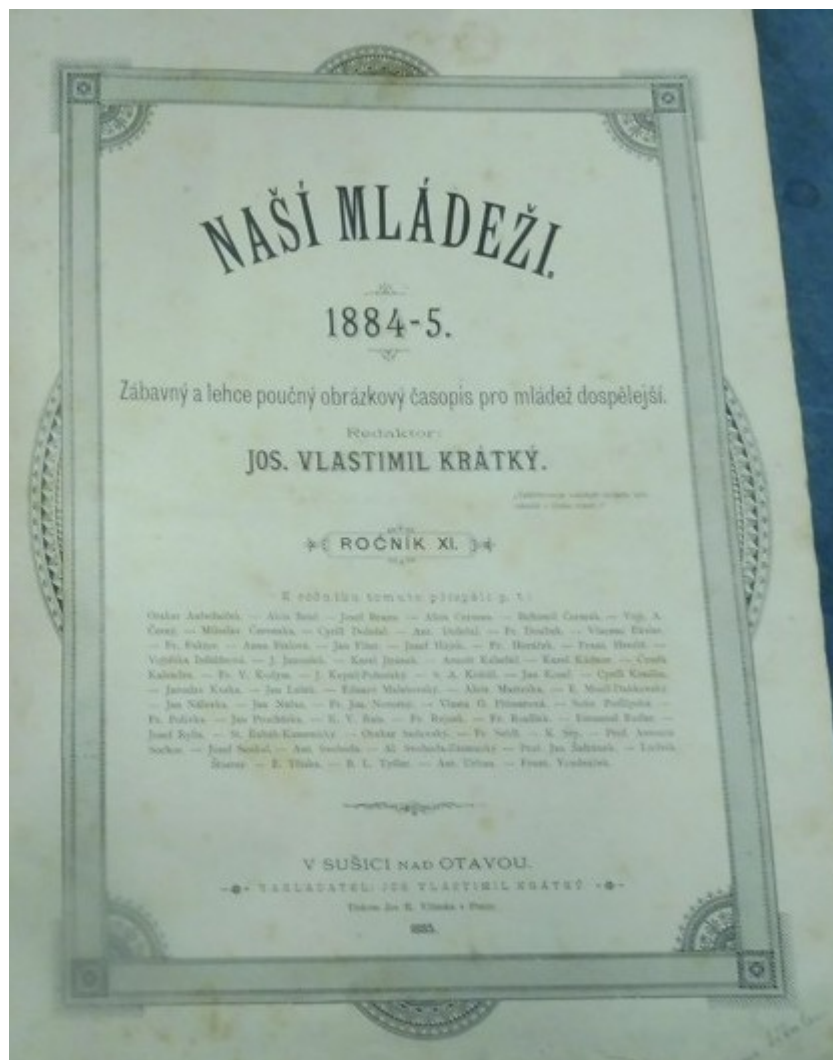
- Postupná proměna tereziánské školy
- Zlomení monopolu církve nad školskou výukou
- Revize školních knihoven
- Nové zásady vyučovacího procesu
- Aktivity učitelů, nové předměty slibující uměleckou tvorbu
- Více inf. viz <http://www.detske-casopisy.cz/tituly-detskych-casopisu-od-roku-1828/>

Dětské časopisy v 19. století

- **Osvěta**
- **Komenský**
- **Budečská zahrada** (nahradila Štěpnici), dle A. Nováka nejvyšší soudobé dětské periodikum
- **Naší mládeži** (nakonec zanikl kvůli konkurenci téhož vydavatele J. R. Vilímka
Malý čtenář
- **Přítel dívek** (evangelický měsíčník)

Dětské časopisy v 19. století

- Na rozdíl od jinojazyčných dětských periodik na našem území **nesloužily časopisy jako domácí četba, nýbrž jako součást ŠKOLNÍ ČETBY, výuky**
- Autoři – často učitelé
- Časopisy také jako **nástroj vzdělávání učitelů primárních škol**
- Součást pedagogických periodik
 - moderní materiály
- Seznámení s dětskou ilustrací
- Zpřístupnění aktuálních témat z přírodních i společenských věd (aktuálnější než učebnice)
- Ediční plány kopírovaly školní rok (včetně prázdninového volna nebo dvojčísel)

Z Budečské zahrady, 1874

Dětské časopisy v 19. století

- Témata z dětského života
- Zpočátku černobílé vidění dětí chudých/bohatých, hodných/zlých...
- Různorodé texty, žánry
 - texty k dramatizaci
- Romány na pokračování
- Úvod – vždy vlastenecká poezie
- Zpočátku neprobíhá přímá interakce s dětským čtenářem ani s dospělým, později „listárny“